

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Освітня програма «Дошкільна освіта»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «28» серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Дошкільна лінгводидактика
Викладач	Мацук Людмила Олександрівна – кандидат педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти; Максимів Юлія Богданівна – директор ЗДО №39 «Мавка»
Контактний телефон викладача	+380986232405 -Людмила МАЦУК; +380977673992- Юлія МАКСИМІВ
Е-mail викладача	liudmila.matsuk@pnu.edu.ua ; yuliia.b.maksymiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний / заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій викладачів

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння теоретичних і наукових засад розвитку мовлення дітей раннього й дошкільного віку, змісту мовленнєвої освіти та сучасних підходів до формування мовленнєвої компетентності. Курс охоплює питання закономірностей і механізмів оволодіння мовленням, принципів, методів, прийомів, форм та засобів навчання рідної мови, особливостей розвитку мовлення дітей раннього віку, формування звукової культури, словникової роботи, граматично правильного мовлення, діалогічного й монологічного висловлювання. Значну увагу приділено організації художньо-мовленнєвої діяльності, технологіям розвитку зв'язного мовлення, підготовці дітей до навчання грамоти та організаційно-методичному забезпеченню мовленнєвого розвитку в закладі дошкільної освіти. У результаті опанування дисципліни здобувачі набувають цілісного уявлення про мовленнєвий розвиток дитини та оволодівають уміннями планувати, організовувати й оцінювати мовленнєвий розвиток дітей.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх вихователів ЗДО професійної компетентності щодо теоретичного розуміння закономірностей мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку, опанування методів, прийомів і форм навчання рідної мови, розвитку звукової культури, словника, граматично правильного та зв'язного мовлення, організації художньо-мовленнєвої діяльності, підготовки дітей до навчання грамоти та організаційно-методичного забезпечення мовленнєвого розвитку в умовах ЗДО.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

-засвоєння теоретичних і наукових основ дошкільної лінгводидактики;
-розуміння завдань та змісту мовленнєвого розвитку дітей;
-оволодіння методами, прийомами та формами розвитку звукової культури, словника, граматично правильного, діалогічного та монологічного мовлення;
- організації художньо-мовленнєвої діяльності та підготовки до навчання грамоти;
-набуття умінь створювати мовленнєве середовище, планувати й проводити мовленнєву роботу, здійснювати моніторинг та аналіз мовленнєвих досягнень дітей;
-застосування сучасних технологій і методик для ефективною мовленнєвої роботи у ЗДО.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК.Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (за стандартом вищої освіти України):

- КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові компетентності) (за стандартом вищої освіти України):

- КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
- КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
- КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.
- КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.
- КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).
- КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.
- КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.
- КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПРН-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-15 Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПРН -17 Здійснювати суб'єкт -суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно - і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПРН-18 Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

Загальні компетентності (за професійним стандартом):

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (**соціальна компетентність**).

ЗК.03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (**культурна компетентність**).

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (**лідерська компетентність**).

ЗК.05 Здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити (**підприємницька компетентність**).

ЗК.06 Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності (**етична компетентність**).

Професійні компетентності (за професійним стандартом):

А Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу:

A1 Прогностична

A1.1 Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу

A1.2 Здатність до цілепокладання, самоорганізації та підготовки до здійснення освітнього процесу

A1.3 Здатність до документування професійної діяльності

A2 Організаційна

A2.1 Здатність забезпечувати здобуття дошкільної освіти державною мовою

A2.2 Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти

A2.3 Здатність організовувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною

A3 Оцінювально-аналітична

A3.1 Здатність здійснювати та інтерпретувати результати моніторингу якості освітньої діяльності для адаптації та коригування освітнього процесу відповідно до можливостей та потреб здобувачів освіти

A3.2 Здатність аналізувати рівень сформованості компетентностей відповідно до державного стандарту

A4 Предметно-методична

A.4.1 Здатність формувати у здобувачів освіти ключові компетентності та спільні уміння відповідно до державного стандарту

Б. Участь у створенні, підтримці та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища

B2 Проєктувальна

Б 2.1.Здатність організовувати та проєктувати освітні осередки за принципами універсального дизайну та розумного пристосування.

В. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

V2 Педагогічне партнерство

V2.1 Здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності.

V2.3 Здатність до командної взаємодії.

V3 Морально-етична

V3.1 Здатність враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень.

Г. Професійний розвиток та самовдосконалення

G1.Здатність до навчання впродовж життя

G1.2 Здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту.

G2 Інформаційно-комунікаційна

G2.2 Здатність ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ) та електронні освітні ресурси в професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	40/14

практичні		40/14	
самостійна робота		100/152	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV-V	012 Дошкільна освіта	Другий-третій	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб
Тема 1. Теоретичні та наукові основи дошкільної лінгводидактики		2/2	2 6/8
Тема 2. Завдання та зміст розвитку мовлення дітей дошкільного віку		2/-	2/2 6/12
Тема 3. Методи, прийоми та форми навчання дітей дошкільної лінгводидактики		2/2	2 6/10
Тема 4. Принципи, закономірності та засоби навчання дітей рідної мови		2/-	2/2 6/10
Тема 5-6. Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку		4/2	4/2 10/12
Тема 7-8. Виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку		4	4 6/12
Тема 9-10. Теорія та методика розвитку словника дітей дошкільного віку		4	4 8/12
Тема 11. Теорія та методика формування граматично-правильного мовлення		2	2/2 8/12
Тема 12. Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Формування діалогічного мовлення дітей дошкільного віку		2	2 6/12

Тема 13-14. Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Формування монологічного мовлення дітей дошкільного віку	4/2	4/2	10/14
Тема 15-18. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	8/2	8/4	16/18
Тема 19. Теорія та технологія підготовки дітей до навчання грамоти.	2/2	2	6/10
Тема 20. Організаційно-методична робота з розвитку мовлення в ЗДО	2/2	2	6/10
ЗАГ:	40/14	40/14	100/152

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Вид контролю: 2 сем.- залік (виставляється за поточними оцінками на практичних заняттях у 100б. (90б. пр./10б. - самостійна робота).</p> <p>3 сем.- екзамен (підсумкова оцінка за роботу на практичних заняттях максимально 50 балів (40б. пр./10б. - самостійна робота)). Допуск до семестрового іспиту мінімально становить 25 балів, максимально-50б.</p> <p>Тестування – 50 балів (здійснюється на платформі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/).</p> <p>Разом – 100 б.</p>
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань, в т.ч. завдань самостійної роботи.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до іспиту є відвідування здобувачем більше 50% практичних занять, пройдене тестування на платформі

	дистанційного навчання, виконання завдань самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Екзамен у формі тестування на платформі дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua/) за 100б. шкалою. Максимальна кількість балів за іспит – 50. Навчальний матеріал з освітнього компонента вважається засвоєним, якщо здобувач у сумі набрав 50 і більше балів за 100-бальною шкалою. Форма контролю – залік (4 семестр), екзамен (5 семестр). Форма здачі – комбінована.

7. Політика навчальної дисципліни

1. Письмові роботи виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.
2. Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
3. Відвідування занять. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.). <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsiaosvitnjogo-protse-su.pdf> та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.
4. Неформальна освіта. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної

8. Рекомендована література

1. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
2. Богуш А. М. Дитина в мовленнєвому середовищі: навчально-методичний посібник. К.: Слово, 2020. 160 с.
3. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А.М. Богуш, Н.В.Гавриш; заред. А.М. Богуш. Вид. 2-ге, доповнене. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с.
4. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови. К.: Літера ЛТД, 2022. 320 с.
5. Богуш А., Маліновська Н. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Підручник. Київ : Слово, 2022. 344с.
6. Гавриш Н. В. Мовленнєва компетентність дитини дошкільного віку: теорія і практика. Харків: Ранок, 2020. 276 с.
7. Гавриш Н. В. Мовлення дитини: від слова до тексту. Київ: Літера ЛТД, 2022. 224с.
8. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років /наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. БогданецьБілоskalенко [та ін.]; наук. ред.:Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б.Грінченка. Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2016. 304с.
9. Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма / автор. колектив; наук. керівник К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2016. 160с.
- 10.Єфименко Т. І. Художньо-мовленнєва діяльність у ЗДО: технології розвитку. К.: Освіта України, 2020. 188 с.
- 11.Калініна Л. М. Методика розвитку мовлення дошкільників. Харків: Основа, 2020. 144 с.
- 12.Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред.: Г.В. Беленька та ін. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 352 с.
- 13.Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / Н.В. Гавриш, Т.В. Панасюк, Т.О. Піроженко, О.С. Рогозянський, О.Ю. Хартман, А.С. Шевчук. За заг. наук. ред. Т.О. Піроженко. К.: Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
- 14.Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. І. Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2015. 204 с.
- 15.Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. ІІ. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2015. 452 с.
- 16.Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О. П.

Аксьонова та ін. ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕРУ» Україна, 2019. 488 с.

Додаткова

17. Бондаренко С. І. Театралізована діяльність у системі художньо-естетичного виховання дошкільників // *Педагогічні науки*. 2019. № 74. С. 34–39.
18. Бортовська А. В. Особливості становлення діалогічної компетентності та її завдання формування в дошкільному віці. *Тенденції розвитку психології та педагогіки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, Україна, 6–7 листопада 2020 року). Київ: ГО. Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. Ч. 2. 144 с.
19. Корольова О. А. Ігрова діяльність як умова мовленнєвого розвитку // *Дошкільне виховання*. 2020. № 9. С. 11–15.
20. Кравченко Т. О. Драматизація як засіб формування культури мовлення дітей. Миколаїв: Іліон, 2018. 112 с.
21. Кузенко О., Мацук Л., Адамів М. Підготовка майбутніх фахівців професійного типу «людина-людина» до міжособового спілкування засобами українського мовного етикету // *Освітні обрії*. Том 51. № 2. 2020. С. 52–68.
22. Курило О. В. Мовленнєва творчість дітей. К.: Генеза, 2015. 200 с.
23. Ладивір Г. І. Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку: теорія і практика. Хмельницький, 2020. 128 с.
24. Логвиненко Т. О. Розвиток мовлення дошкільників у комунікативно-ігровій діяльності. Полтава, 2020. 140 с.
25. Лях Т. В. Художньо-мовленнєва компетентність дошкільника. Полтава: ПНПУ, 2021. 124 с.
26. Мацук Л. Підготовка майбутніх педагогів до комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку // *Науковий журнал : Освітній простір України*. Випуск 6. 2015. С. 63–68.
27. Мацук Л. О., Кузенко О. Й. Художньо-стильові особливості гумористичних творів для дітей старшого дошкільного віку // *The 8 th International scientific and practical conference “Dynamics of the development of world science”* (April 15-17, 2020) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2020. 999 p. С. 554–565.
28. Мацук Л. О. Формування мовленнєвої культури майбутніх вихователів засобами ІКТ / Актуальні проблеми виховання, розвитку та навчання дітей передшкільного віку крізь призму освіти для сталого розвитку: матеріали Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції (Хмельницький, 24–25 вересня 2019 року) / за заг. редакцією Л. В. Зданевич, Н. М. Миськової, Л. С. Пісоцької, О. Д. Рейпольської. Хмельницький : ХГПА, 2019. С. 104–107.
29. Мацук Л. О. Психолого-педагогічні засади формування культури мовлення майбутніх вихователів / Професійне становлення особистості : проблеми й перспективи : тези доп. X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 7–8 листоп. 2019 р.) / ред. кол. : Н. Г. Ничкало, М. Є. Скиба, В. О. Радкевич [та ін.] - Хмельницький : ХНУ, 2019. С. 79–80.
30. Полєвікова О. Б., Макарова А. П. Організація розвивального середовища в ранньому дитинстві // *The 1 st International scientific and practical conference*

—*Modern science: problems and innovations*|| (April 5-7, 2020) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2020. P.421- 426.

31.Радул О. І. Інноваційні підходи до мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку // Вісник психології і педагогіки. 2022. № 8. С. 54–60.

Викладач:

кандидат педагогічних наук,
професор кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти

Людмила МАЦУК